

„Jehata, ta ti je pa trd!“ je viknil spodaj veliki hlapec. „A to rečem,“ je pristavil, „nocojšnjo noč bo še čudno gledal, kod se pride po najkrajšem potu s hleva“ . . .

„O o!“ je prikimal val drugi hlapec in pljuval v roke, kakor da bi se bilo treba oprijeti že zdaj, da ga ne odnese ponoči pokaza nemarna in nebodijetrega — strah s hleva . . .

(Dalje.)

POL ZA SMEH, POL ZA RES.

Iz torbe o. Ivana svetokriškega.

Priredil Josip Balič.

2. Bore mož.

Neka žena je imela zelo preprostega in šutastega moža. Morala je vse opravljati sama in še v gospodarstvu nositi hlače; on pa ni bil za drugega, kakor da je jedel in spal. Večkrat ga je žena radi tega kregala in celo zmerjala; pa zastonj, ker „mehnevž“, kakor ga je porogljivo nazivala, je ostal vedno le „mehnevž“.

Neki dan se je bila ona namenila od doma po opravilih, zato priporoči možu piščeta, rekoč: „Povari vendar piščančke, da jih ne odnese jastreb.“ Nato odide.

Mož varuje in pazi nekaj časa, a naposled ga premaga spanec, da sladko zadremlje v senci košatega drevesa. Medtem prifrči nenadoma jastreb in bliskoma odnese eno pišče.

Žena, prišedši domov, opazi takoj, da manjka eno pišče. Nevoljna kliče in išče moža. Dobi ga pod hruško spečega. Ne bodi lena, zgrabi naglo palico ter ga naklesti in ozmerja.

Drugi dan gre žena po opravkih zopet z doma. Priporoči spet možu piščeta z vso strogostjo in mu tudi prepové jesti iz lonca na polici, češ, da je strup notri. Pa ni bil strup, nego med: ona je namreč rada med lizala.

Ko odide žena, gre siromaški mož, ki se je bal biti zopet tepen, in priveže vsa piščeta enega za drugim na dolgo vrvico, misleč, da se tako nobeno ne more izgubiti. Nato sede zadovoljen v senco.

V tem, ko v hladu premišljuje to in ono, zlasti pa hudobijo svoje žene, prišumi zopet jastreb in ugrabi eno pišče, pa odnese ž njim tudi druge na vrvi privezane.

Ko to vidi bore mož, se močno prestraši ter jame obupavati. Misli si: „Če me je žena radi enega piščeta tako stepla, zdaj me celo ubije. Boljše bo, da si sam zavdam, nego, da me ona stepe do smrti.“ Kaj stori? Stopi srčno v hišo, vzame lonec s police ter hlastno pojé vse, kar je bilo notri. Nato se zavalí leno na posteljo ter v strahu pričakuje smrti.

Nato pride žena domov. Gleda po piščetih, a ni jih nikoder. Kliče moža, ali vse je tiho. Nemirna steče na pòd, kjer najde moža široko steg-

njenega na postelji. Peneča se jeze, mu zakliče, rekoč: „Ti leni osel, kje so moja piščeta?“ On ji pové vse po resnici, kakor se mu je bilo dogodilo.

Ko žena začuje, da ji je odnesel jastreb vsled moževe nemarnosti vsa piščeta, zgrabi gorjačo, zarezí vsa ogorčena nad možem, rekoč: „Ah, ti leni tat, s tole te namlatim, dokler te ne bo konec!“ Bore mož pa ji zakliče na vse grlo: „Nehaj vendar, nehaj, saj že tako umrjem, ker sem pojedel ves strup iz piskra.“

Ko žena zasliši, da ji je „mehnevž“ pojedel nje najljubšo sladčico, se zmodri in globoko vzdihne, rekoč: „Zdaj pa že vidim, da je zastonj, beliti si glavo! Če mož noče dobrega storiti, nič drugega ne pomaga, kot sama ljuba potrpežljivost.“

3. Moder mož.

Neka žena je hotela po vsej sili, naj bi ji mož pomival kuhinjsko posodo, nikar pa ona sama. Mož se je dolgo ustavljal tej neopravičeni zahtevi. Videč pa, da žena od svoje trme ne odneha, se naposled uda in reče: „Naj bo torej, jaz bom pomival en dan, ti drugi, vendar s pogojem, če eden izmed naju pusti kaj umazanega, ima drugi pravico prvemu posodo razbiti na glavi“. Žena privoli.

Par dni gre vse gladko. A tretji dan pusti mož ponevedoma glinast lonec zamazan na ognjišču. Ko ga žena zagleda, od veselja poskoči ter ga porogljivo postavi na videž. Ko mož pride domov, mu pokaže žena umazani lonec, potem ga pa zasukne ter mu ga neusmiljeno trešči v glavo.

Mož prenese voljno storjeno mu sramoto in nič ne reče. Ali drugi dan skrije po kosilu umazan železen možnar, kojega je bila žena že odrabila. Prišedši zvečer domov, najde ga na istem mestu zamazanega. Popade ga, pokaže ženi ter reče: „Zdaj pa le drži glavo, da ga razbijem!“ Pri ti priči oblije ženo kurja polt, milo se razjoče in moža lepo prosi, naj ji za pet krvavih ran prizanese, ker zanaprej hoče vse žive dni sama pomivati posodo.

Mož pri oralu, žena pri kahalu!

4. Berengarija.

V nekem samostanu sv. Klare na Portugalskem je živela pred stoletji nuna, po imenu Berengarija. Ta se je ravnala v vsem svojem dejanji in néhanji dosledno po besedah sv. Pavla, ki pravi: „Smo kakor neumni zavoljo Kristusua“. V vsoji ponižnosti se je kazala priprosto in klamasto, četudi je v modrosti nadkriljevala druge. Tovarišice pa niso razumele tega in so jo bolj malo spoštovale. Imele so jo za prismojeno in ji niso dajale druge službe, nego to, da je nosila drva v kuhinjo in da je pometala samostan. Toda Berengarija je opravljala zvesto in z veseljem tudi ta posel, in to iz čiste ljubezni do Boga in iz svete pokorščine. Zato pa je bila v svojem stanu srečna in zadovoljna.

Prigodilo se je pa, da je čez nekaj let umrla opatinja tega samostana. Treba je bilo torej izbrati novo. Marsikatera nuna je želela in upala, da

doseže to čast. Ta, ker je plemenitega stanu; ona, ker je starejša; tretja, ker je že opravljala višje službe. Tako so bile nune glede volitve nesložne in niso nič prav vedele, katero naj bi izbrale. V tem nespোরazumljenju sklene po božji previdnosti vsaka samaprisebi, da odda svoj glas Berengariji, meneč, da jo druge že tako ne bodo volile. In res napiše v dan volitve vsaka brez vednosti drugih ime preproste Berengarije na volilni listek. Škofovski komisar prečita pobrane listke ter najde, da je Berengarija soglasno izvoljena. Ko nunam naznani izid volitve, se te debelo pogledujejo, otresajo z glavo in kličejo: „Berengarija je nesposobna, Berengarije nočemo!“ Toda komisar se za to ne zmeni, ampak zapove Berengariji, naj zasede opatičin častni sedež; nunam pa ukaže, naj se ji poklonijo in v znamenje svete pokorščine poljubijo roko.

Berengarija se iz pohlevnosti sicer brani, nazadnje pa vendar zasede prestol. Nune pa se dosledno obotavljajo poljubiti ji roko, češ, da je za opatinjo nesposobna. Videč njih trdovratnost, se obrne Berengarija k podzemeljski rakvi, v kateri so počivale ranjke nune ter zavpije z močnim glasom, rekoč: „Ker me nočejo priznati žive, pridite ve mrtve in pripoznajte me!“ In glejte čudo! Grobni kamen se mahoma odvali in sedem nun se dvigne zaporedoma iz rakve. Vsaka poklekne spoštljivo pred Berengarijo in ji poljubi roko v znamenje svete pokorščine. Nato se postavijo pred njo vse v vrsto in se ne ganejo z mesta, dokler jim ne ukaže oditi novoizvoljena opatinja.

Zdaj šele se odpro oči nepokornim nunam. Osramočene pokleknejo druga za drugo pred Berengarijo in ji poljubijo roko.

Kdor ima druge za neumne, je največkrat sam še najbolj neumen.

NEKDAJ IN SEDAJ.

Kaj ne, ljuba mladina, ti si ne ubijaš dosti glave s preišljevanjem, kako je bilo pred nami v davnih časih? Morda bi se še kdo dobil, ki bi menil, da je bilo vedno tako, kot je današnje dni.

Toda temu ni tako. Ko bi vstali naši davni dedje iz grobov, bi skoroda ne spoznali več svoje rodne zemlje. Gozd — in sam gozd je bil v davnih časih tam, kjer se zdaj ziblje zlato žito in kjer se zdaj razgrinjajo bujni travniki v pestrem cvetju. Tudi vasi in mest še ni bilo, in gladke ceste se še niso vile iz kraja v kraj — kaj šele železnice! Divja zver je gospodarila v šumah.

A prišel je človek v take kraje, napovedal boj zverini, jo ukrotil ali pokončal. Ukročena mu je morala dajati hrano in obleko, orožje, svečavo: vsega, kar je potreboval. Drugih opravil v onih časih skoro niso umeli. Imeli tudi niso stalnih bivališč, temveč so hodili od kraja do kraja, iskaje si potrebne živeža.